

แนวทางการพัฒนาเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

Guidelines to Developing Malnutrition Procedure of Child Development Center
of Parai Sub-District Administrative Organization, Maelan District, Pattani
Province

ทิพย์สุดา นกเลี้ยง¹, และศุภลักษณ์ สุวรรณระฆัง²

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ต่อเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ และแนวทางการพัฒนาภาวะโภชนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ด้วยการสัมภาษณ์ประชากร 50 คน จากการศึกษาพบว่าภาวะทุพโภชนาการเป็นปัญหาสำหรับเด็ก ส่วนพฤติกรรมที่ทำให้เด็กเกิดภาวะทุพโภชนาการเกิดจากการที่เด็กได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์น้อยหรือไม่มีประโยชน์ สำหรับวิธีการดูแลภาวะทุพโภชนาการเด็กคือการให้เด็กที่มึนนม การสร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่ถูกต้อง การจัดเมนูอาหารตามหลักโภชนาการ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ได้จัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการเด็กแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ จึงควรให้ความรู้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็กให้เข้าใจเรื่องการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่มีภาวะทุพโภชนาการ การเฝ้าระวังการเจริญเติบโต การประเมินภาวะโภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้บริการอนามัยแม่และเด็กในทุกระดับตำบล ข้าราชการอำเภอ ควรส่งเสริมความรู้ให้บิดามารดาและครูผู้ดูแลเด็กในเรื่องการเลี้ยงดูเด็กเล็กให้ปลอดภัยจากภาวะทุพโภชนาการ

คำสำคัญ: ภาวะทุพโภชนาการ, องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The purposes of this paper were to study the role of Parai Sub-District Administrative Organization toward malnutrition procedure and guidelines of nutritional status of child development center of Maelan District, Pattani Province. The population of 50 persons were interviewed. The results of this study had shown that malnutrition procedure was the children's problem. This behavior caused malnutrition by improper eating behavior of less and low nutrition food. In order to cure this was to urge the children to drink more milk, list of good food and quality of food. The campaigns to reduce malnutrition, however not succeeded. More knowledge about quality of food should be mentioned to parents, guardians and nanny-teachers to understand the correct way for children treatment such as avoid malnutrition behaviors, growth tracking, malnutrition evaluation, and approaches to promote children development. Health-care officials should provide knowledge to mothers and their children to avoid malnutrition procedure.

Keywords: Malnutrition, Parai Sub-District Administrative Organization

บทนำ

เด็กในช่วงก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเด็กเล็กทั่วไป เป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตและพัฒนาการที่เร็วมาก หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ก็อาจทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการ มีผลให้การเจริญเติบโตหยุดชะงักส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งทางร่างกายและสติปัญญา มีพัฒนาล่าช้าไม่เหมาะสมวัย อันจะส่งผลกระทบต่อทำให้ทรัพยากรมนุษย์ขาดคุณภาพในอนาคต ภาวะทุพโภชนาการ (malnutrition) เป็นพยาธิสภาพซึ่งเกิดจากการได้รับสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายในปริมาณที่ไม่เพียงพอหรือมากเกินไปในช่วงระยะเวลาต่างๆ แสดงให้เห็นได้จากความผิดปกติที่เกี่ยวกับทางด้านร่างกายจิตใจและระดับของสารประกอบชีวเคมีที่เป็นส่วนประกอบของร่างกาย (ประณิต ผ่องแผ้ว, 2539, หน้า 9) ในขณะที่เสาวนีย์จักรพิทักษ์ (2528, หน้า 130) ได้แบ่งภาวะโภชนาการออกเป็น 2 ประเภทคือ ภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์(โรคผอม) และภาวะโภชนาการสูงหรือเกินกว่าเกณฑ์(โรคอ้วน)

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ในฐานะผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 2 ศูนย์ได้มีการจัดโครงการอาหารกลางวันและมีการจัดทำเมนูเพื่อเด็ก และโครงการน่องหนูยิ้มใสซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์โดยเป็นการจัด

โครงการขึ้นเพื่อให้ความรู้กับผู้ปกครองในการป้องกันโรคฟันผุการให้เด็กงดกินหวานและอาหารขบเคี้ยวซึ่งเกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการเด็ก อีกทั้งมีการสนับสนุนงบประมาณกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการ แต่การดำเนินโครงการที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเพราะจากการตรวจภาวะโภชนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสียิตดารุสลามท่าแรด เด็กในความดูแลมีภาวะทุพโภชนาการจำนวน 17 คน ภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 13 คน มีภาวะโภชนาการสูงกว่าเกณฑ์ จำนวน 4 คน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังกว้าง เด็กในความดูแลมีภาวะทุพโภชนาการจำนวน 21 คน ภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 15 คน มีภาวะโภชนาการสูงกว่าเกณฑ์ จำนวน 6 คน รวมจำนวนเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 2 ศูนย์ ที่มีภาวะทุพโภชนาการจำนวนทั้งสิ้น 38 คน แยกเป็นโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 28 คน มีภาวะโภชนาการสูงกว่าเกณฑ์ จำนวน 10คน ซึ่งจากการสังเกตพบว่าเด็กดังกล่าว จะขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และมีสุขภาพร่างกายไม่สมบูรณ์เจ็บป่วยได้ง่าย ทำให้ขาดเรียนส่งผลการพัฒนาการในช่วงวัยและการเรียนรู้ที่ควรได้รับให้เหมาะสมตามวัย จากผลการตรวจภาวะโภชนาการของเด็กกลุ่มเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือดีขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อภาวะโภชนาการเด็กและบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลภาวะโภชนาการ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการดูแลภาวะโภชนาการเด็ก ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนา ปรับปรุง และยกระดับโภชนาการเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาการตามช่วงวัยให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่กับภาวะโภชนาการของเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะโภชนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานีให้มีขีดความสามารถมากขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

เด็กในช่วงอายุ 0-6 ปี เป็นวัยที่มีความสำคัญที่สุดวัยหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นวัยที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน ได้แก่ด้านร่างกาย ใจ จิต อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจริยธรรมไปพร้อมๆกัน การพัฒนาเด็กต้องอาศัยสหวิทยาการ การบูรณาการ ผสมผสานกับวิถีชีวิตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน อาหารหรือโภชนาการเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาของเด็กเพราะโภชนาการเป็นกระบวนการที่ร่างกายสามารถนำอาหารที่บริโภคไปใช้ประโยชน์ในการเจริญเติบโต ซ่อมแซมส่วนต่างๆ ของร่างกายป้องกันโรค ดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดี เพื่อให้มีสภาวะร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง โภชนาการจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อสุขภาพเด็กที่มีการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา

สาเหตุของความเปลี่ยนแปลงในร่างกายของคนเราอาจเกิดจากการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการซึ่งเกิดได้ทั้งการบริโภคอาหารที่น้อยหรือมากจนเกินไป ดังนั้นเราจึงควรบริโภคอาหารในปริมาณที่เพียงพอและได้สัดส่วนพอเหมาะกับความต้องการของร่างกายรวมถึงการหุงต้มอย่างถูกวิธีและมีสารอาหารครบถ้วนตามความต้องการของร่างกายและร่างกายก็สามารถนำสารอาหารไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยได้อย่างเต็มที่ซึ่งเรียกว่า “ภาวะโภชนาการที่ดี” ภาวะโภชนาการที่ดีคือสภาพของร่างกายและจิตใจอันเป็นผลจากการรับประทานอาหาร ซึ่งมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของร่างกายและมีอาหารครบถ้วนจากทุกหมู่มีสัดส่วนตามที่ร่างกายต้องการรวมทั้งการที่ร่างกายสามารถใช้อาหารเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์ต่อร่างกายได้อย่างเต็มที่ผลก็คือทำให้ร่างกายแข็งแรงผิวพรรณดีอารมณ์แจ่มใส ซึ่งลักษณะดังกล่าวถือได้ว่าเป็นลักษณะที่แสดงถึงภาวะโภชนาการที่ดีภาวะโภชนาการที่ไม่ดีหรือทุพโภชนาการคือสภาพของร่างกายไม่ดีอันเป็นผลจากการ “กินไม่ดี” หมายถึงรับประทานอาหารไม่ครบตามความต้องการของร่างกายหรือครบทุกอย่างแต่มีสัดส่วนไม่ถูกต้องเช่นรับประทานข้าวมากแต่รับประทานผักเนื้อสัตว์และผักน้อยจนเกินไป หรือไม่รับประทานเลยหรือการที่ร่างกายใช้อาหารที่รับประทานเข้าไปแล้วทำให้ระบบการย่อยการดูดซึมไม่ดี ซึ่งมีผลทำให้ร่างกายไม่เจริญเติบโตและแข็งแรงเท่าที่ควรทั้งยังทำให้ผิวพรรณซีดเซียวใบหน้าไม่เบิกบานแจ่มใส(เสาวลักษณ์ ภูเจริญ,2552)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องของแนวทางการพัฒนาเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี 2 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดารุสลามท่าแรด หมู่ที่ 2 ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่

ลาน จังหวัดปัตตานีและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังกว้าง หมู่ที่ 5 ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ด้วยสัมภาษณ์เชิงลึก และสัมภาษณ์กลุ่มกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 50 คน โดยการศึกษากลุ่มประชากรในปี พ.ศ.2556 ระหว่างตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม-30 ตุลาคม พ.ศ.2556 ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กวัยเรียน (อายุ 2-5 ปี) ที่มีภาวะทุพโภชนาการที่กำลังศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ ครูผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดารุสลามท่าแรด ซึ่งมีจำนวน 1 คน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังกว้าง ซึ่งมีจำนวน 2 คน ผู้บริหารท้องถิ่น(นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน) พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ คือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน นักวิชาการศึกษา 1 คน เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน 1 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบลป่าไร่ที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านตันโดนด 1 คน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลป่าไร่ 1 คนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สถิติเชิงพรรณนาเกี่ยวกับลักษณะของประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อภาวะทุพโภชนาการเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ / กิจกรรมดำเนินการที่ผ่านมา และปัญหาการดำเนินงานด้านภาวะโภชนาการขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานีโดยรวบรวมจัดหมวดหมู่วิเคราะห์เชิงเนื้อหา แสดงผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาตามข้อมูลที่ได้ และหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการปฏิบัติของประชากรที่ศึกษา ความคิดเห็นกับการปฏิบัติของประชากรที่ศึกษา และความรู้กับความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษาต่อการดูแลเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานีสามารถแบ่งรายงานออกเป็นสองส่วนดังนี้

1. ด้านปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อภาวะทุพโภชนาการเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าภาวะทุพโภชนาการคือภาวะที่เด็กมีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานการเจริญเติบโตหรืออีกความหมายหนึ่งคือเด็กผอม และภาวะที่เด็กมีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานการเจริญเติบโตหรือเรียกอีกความหมายหนึ่งคือเด็กอ้วน ส่วนผลเสียจากภาวะทุพ

โภชนาการที่เกิดกับเด็กคือเกิดผลกระทบต่อระดับสติปัญญาและการเรียน ส่งผลให้เรียนรู้ช้า เฉื่อยชา สติปัญญาต่ำ ภูมิคุ้มกันโรคบกพร่องทำให้เจ็บป่วยบ่อย เป็นนาน และรุนแรง

โดยในแต่ละวันได้จัดอาหารให้กับเด็กในคุณค่าของตนให้ได้สารอาหารและครบทั้ง 5 หมู่ และพยายามให้เต็มนมทุกวัน แต่ในสภาพความเป็นจริงเด็กในคุณค่าจะรับประทานอาหารไม่บ่อยครบทั้ง 5 หมู่ เพราะเด็กจะเลือกรับประทานอาหารที่ตนชอบเป็นส่วนใหญ่ และมีเด็กบางคนได้รับสารอาหารมากจนเกินไปจนกลายเป็นเด็กอ้วน ในกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้กลางถึงต่ำพบว่า เนื่องจากปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบันผู้ปกครองต้องทำงานหาเลี้ยงชีพบางคนให้ญาติเช่นย่า/ยายเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กทำให้เด็กขาดสารอาหารครั้งแรกอายุ 1-2 ปีโดยมีสาเหตุมาจากการรับประทานอาหารไม่ครบ 3 มื้อเนื่องจากผู้เลี้ยงดูไม่เคร่งครัดเรื่องเวลาหรือมื้ออาหารและมักตามใจเด็กเรื่องการรับประทานขนมไม่มีการจำกัดปริมาณหรือจำนวนครั้งของการรับประทานขนมทำให้เด็กรับประทานอาหารหลักได้น้อย ผู้เลี้ยงดูยังมีความเชื่อว่าเด็กตัวเล็กเป็นผลจากพันธุกรรมของครอบครัวซึ่งคิดว่าภาวะดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก และไม่ยอมรับว่ามีการขาดสารอาหารส่งผลให้ผู้เลี้ยงดูขาดความเอาใจใส่ด้านอาหารอย่างจริงจัง

พฤติกรรมที่ทำให้เด็กเกิดภาวะทุพโภชนาการคือเกิดจากการที่เด็กรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายน้อยหรือที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย อาหารประเภทที่มีน้ำมันเป็นส่วนประกอบ อาหารมีส่วนประกอบหลักเป็นแป้งและไขมัน และอาหารที่มีนมเป็นส่วนประกอบมาก การรับประทานจุกจิก การรับประทานระหว่างดูทีวี เด็กไม่ชอบดื่มนม เด็กไม่ยอมรับประทานข้าวส่วนลูกอมอมได้ตลอดเวลา เด็กไม่ยอมเคี้ยวอาหารถ้าอาหารเป็นเนื้อเป็นชิ้นจะบ้วนทิ้ง จะไม่เคี้ยวยกเว้นนอกจากแม่น้ำอาหารเข้าเครื่องบดหรือแม่เคี้ยวและใส่ในจานลูกถึงจะเคี้ยวต่อนิดหน่อยเท่านั้น เด็กไม่ชอบทานผักและผลไม้ ไม่รับประทานอะไรมากนักเมื่อถึงเวลากินก็ไม่ค่อยจะรับประทานแม้แต่เล่นรับประทานนิดเดียวก็อิ่ม รับประทานอาหารแต่ละมื้อใช้เวลาไม่นานจนเกินไปเป็นสาเหตุให้เด็กน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองเด็กมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในทางด้านโภชนาการ

สำหรับวิธีการในการดูแลเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการเด็กคือการให้เด็กดื่มนม ซึ่งนอกจากจะมีสารอาหารและแร่ธาตุที่จำเป็นแล้วยังรับประทานได้ทันที โดยโยเกิร์ตนับเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เพราะนอกจากจะให้แคลเซียม โปรตีนและวิตามินบีแล้ว คนที่แพ้นมก็รับประทานได้ เพราะน้ำตาลแลคโตสที่ทำให้แพ้นมถูกย่อยไปแล้วและยังมีเอนไซม์ที่ช่วยย่อยโปรตีนในนมอีกด้วย การให้เด็กทานอาหารครบทุกมื้อและได้สารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ การไม่ให้เด็กทานอาหารสำเร็จรูป ขนมขบเคี้ยว น้ำอัดลม น้ำหวาน อาหารที่ไม่มีประโยชน์ การปรุงอาหารให้เด็กที่ไม่

เน้นที่ใช้น้ำมันเป็นส่วนประกอบอาหารทอด ผัด และปิ้งย่างให้เด็กและทำให้เด็กออกกำลังกายเป็นประจำตั้งแต่ยังอายุน้อยจะเป็นการปลูกฝังรากฐานของการใช้ชีวิตที่ถูกต้องให้กับเด็กต่อไป

2. การดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล การประเมินภาวะโภชนาการเด็กในชั้นเบื้องต้นนั้นครูผู้ดูแลเด็กจะเป็นผู้ประเมินภาวะโภชนาการก่อน โดยตามนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนงบประมาณและการจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานด้านโภชนาการองค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) สนับสนุนให้เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกคนและให้ผู้ดูแลเด็กทำหน้าที่ในการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง การวัดภาวะโภชนาการและการเจริญเติบโตของเด็กทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อดูว่ามีปัญหาหรือไม่ จะได้สามารถจัดอาหารได้อย่างเหมาะสมสำหรับเด็ก

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่จัดโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการเด็ก ดังนี้ โครงการอาหารกลางวันและเมนูลูกรัก เป็นการให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเมนูอาหารสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้เมนูดังกล่าวนี้เป็นเมนูอาหารกลางวัน โดยเมนูที่ร่วมกันคิดจะบ่งชี้ให้ทราบถึงประโยชน์ของอาหารแต่ละชนิดซึ่งเมนูอาหารกลางวันยังสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันในเมนูอาหารมื้อเช้าและมื้อเย็นของเด็ก นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ยังได้แจกแบบบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโต ตารางแสดงน้ำหนัก ส่วนสูงเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ โดยมีกราฟมาตรฐานการเจริญเติบโตซึ่งเป็นเครื่องมือเบื้องต้นที่ใช้ในการติดตามพัฒนาการและประเมินภาวะการเจริญเติบโตของเด็กตามเพศ อายุ และเชื้อชาติ โดยแสดงออกมาในรูปแบบกราฟ

จากความเห็นโดยรวมการดำเนินงานด้านภาวะทุพโภชนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ให้ความเห็นว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเพราะเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการยังคงมีภาวะทุพโภชนาการคงเดิม ถึงแม้จะมีการจัดการด้านโภชนาการแต่ยังไม่ได้ผล ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองไม่มีการดำเนินการในลักษณะประสานงานเพื่อค้นหาสาเหตุและวิเคราะห์หาทางแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการของเด็ก ซึ่งอาจเกิดจากการไม่ทราบถึงสถานการณ์ภาวะทุพโภชนาการและผลกระทบที่ตามมา หรือการไม่ทราบบทบาทหน้าที่จึงทำให้การแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการไม่ครอบคลุม นอกจากนี้ผู้ดูแลเด็กไม่ได้แจ้งผลภาวะโภชนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบทันที และผู้ดูแลเด็กจะให้ความรู้เฉพาะผู้ปกครองของเด็กที่มีภาวะขาดสารอาหารเท่านั้นเพราะคิดว่ามีผลกระทบต่อเด็ก ส่วนผู้ปกครองของเด็กที่มีภาวะขาดสารอาหารไม่ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสารอาหารของเด็กเนื่องจากเห็นว่าเด็กดูแข็งแรงดี

ถึงแม้ว่าจะตัวเล็กแต่ก็สามารถทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ ผู้ปกครองบางรายให้ความสำคัญกับการรับประทานวิตามินมากกว่าการให้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ส่วนผู้ปกครองของเด็กที่มีภาวะโภชนาการเกินก็ไม่ได้ให้ความสำคัญเพราะคิดว่าเด็กอ้วนเป็นเด็กที่แข็งแรงและมักตามใจเด็กเรื่องการดื่มน้ำอัดลมการรับประทานขนมกรุบกรอบลูกกวาดและไอศกรีม

สรุป

ภาวะทุพโภชนาการคือภาวะที่เด็กมีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานการเจริญเติบโตหรืออีกความหมายหนึ่งคือเด็กผอม และภาวะที่เด็กมีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานการเจริญเติบโตหรือเรียกอีกความหมายหนึ่งคือเด็กอ้วน ผลเสียจากภาวะทุพโภชนาการที่เกิดกับเด็กคือเกิดผลกระทบต่อระดับสติปัญญาและการเรียน ส่งผลให้เรียนรู้ช้า เชื่อยชา สติปัญญาต่ำ ภูมิคุ้มกันโรคบกพร่องทำให้เจ็บป่วยบ่อย สำหรับการได้รับสารอาหารได้มีการจัดอาหารให้กับเด็กในความดูแลเพื่อให้ได้สารอาหารและครบทั้ง 5 หมู่ แต่เด็กในความดูแลจะรับประทานอาหารไม่ค่อยครบทั้ง 5 หมู่ เพราะเด็กจะเลือกรับประทานอาหาร ซึ่งผู้ปกครองเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กทราบว่าเด็กที่อยู่ในความดูแลมีภาวะทุพโภชนาการได้จากศูนย์พัฒนาเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่รายงานการเจริญเติบโตทุกเดือน ส่วนพฤติกรรมที่ทำให้เด็กเกิดภาวะทุพโภชนาการคือเกิดจากการที่เด็กกินอาหารที่มีประโยชน์น้อยหรืออาหารที่ไม่มีประโยชน์ร่างกายไม่มีการเผาผลาญพลังงาน การขาดการออกกำลังกายผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองเด็กมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในทางด้านโภชนาการ ส่วนวิธีการดูแลภาวะทุพโภชนาการเด็กคือการให้เด็กดื่มนม การสร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่ถูกต้องการจัดเมนูอาหารตามหลักโภชนาการ การให้เด็กทานอาหารครบทุกมื้อและได้สารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ การไม่ให้เด็กทานอาหารสำเร็จรูป ขนมขบเคี้ยว น้ำอัดลม น้ำหวาน อาหารที่ไม่มีประโยชน์ การปรุงอาหารให้เด็กที่ไม่เน้นที่ใช้ไขมันเป็นส่วนประกอบอาหารทอด ผัด และปิ้งย่างให้เด็กและการให้เด็กออกกำลังกายเป็นประจำ สอดคล้องกับ ฌปภา หอมหวาน(2549,หน้า 93)ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการเด็กนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าการขาดความรู้ทางโภชนาการของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อภาวะโภชนาการ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กนักเรียนบางส่วนขาดการบริโภคนมสด การรับประทานผักใบเขียวทุกชนิดอย่างสม่ำเสมอซึ่งผักเหล่านี้เป็นแหล่งวิตามิน และเกลือแร่แก่ร่างกายโดยเฉพาะนมสดที่ให้โปรตีนและแคลเซียมที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของร่างกาย และพฤติกรรมการบริโภคอาหารพลังงานสูงของเด็กนักเรียนคือบริโภคน้ำอัดลม ขนมอบกรอบ อาหาร

ประเภททอด การบริโภคอาหารเหล่านี้ในลักษณะบ่อยครั้งจนถึงทำเป็นประจำใน 1 สัปดาห์ เป็นประจำส่งผลให้เด็กมีภาวะทุพโภชนาการเกินเกณฑ์ ทั้งนี้จากการศึกษาของวีณะ วีระไวทยะและสง่า ตามาพงษ์ (2541,109) พบว่า เด็กวัยเรียนมีภาวะทุพโภชนาการเกินเกณฑ์ มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารประเภทแป้ง ไขมัน และน้ำตาลสูง ในขณะที่ได้รับใยอาหารน้อยลง ประกอบกับไม่มีเวลาออกกำลังกายอีกด้วย สำหรับกัลยา ศรีมหันต์(2541,86) พบว่าเด็กที่มีภาวะโภชนาการเกินมีการบริโภคน้ำอัดลมมากกว่าเด็กที่มีภาวะโภชนาการปกติ ส่วนเด็กที่มีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ จะมีการบริโภคอาหารหมักดอง ขนมถุงขบเคี้ยว ลูกกวาด และลูกอมบ่อยครั้งกว่าเด็กที่มีภาวะโภชนาการปกติและโภชนาการเกิน เนื่องจากอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการน้อยมักถูกโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ด้วยกลยุทธ์ที่จูงใจเด็กๆ ให้บริโภค

ครูผู้ดูแลเด็กจะเป็นผู้ประเมินภาวะโภชนาการเด็กก่อนจากนั้นครูผู้ดูแลเด็กจะนำการประเมินภาวะโภชนาการส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่รับผิดชอบเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการประเมินภาวะโภชนาการ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ได้จัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการเด็กแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นควรให้ความสำคัญต่อพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็กในการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยภาวะทุพโภชนาการ การเฝ้าระวังการเจริญเติบโตการประเมินภาวะโภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้บริการอนามัยแม่และเด็กในทุกระดับตำบลอำเภอ ข้อเสนอแนะควรส่งเสริมความรู้ให้พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กในเรื่องการเลี้ยงดูเด็กโดยเริ่มตั้งแต่เด็กเข้าสู่ปฐมวัยดังนี้ 1) ส่งเสริมความรู้ให้พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กในเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก 2) ในระดับชุมชนควรมีการส่งเสริมและสร้างความร่วมมือในการดูแลสุขภาพด้านโภชนาการเด็ก 3) พัฒนาศักยภาพของผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ศรีมหันต์.(2541). *ศึกษาภาวะโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของเด็กวัยเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- ณปภา หอมหวาน .(2549). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการเด็กนักเรียนในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี* . วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประณีต ผ่องแผ้ว. (2539). *โภชนศาสตร์ชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: ลิฟวิ่งทรานส์มีเดีย.

วีธนะ วีระไวทยะและสง่า ดามาพงษ์. 2541. *พฤติกรรมกรรบริโภคอาหาร*. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพัฒนาวิชาการแพทย์ กรมการแพทย์.

เสาวนีย์ จักรพิทักษ์ (2528). *หลักโภชนการปัจจุบัน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

เสาวลักษณ์ ภูเจริญ. ได้จาก <http://www.sara108.com/file/02-3.html>. สืบค้น 6 พฤษภาคม

2556.